

GODE HISTORIER TIL DRENGE

– DRENGELITTERATUR I FELTET MELLEM FRITID OG SKOLE

LISBET VESTERGAARD, BØRNEBIBLIOTEKSKONSULENT, KULTURSTYRELSEN OG MAJA VESTBIRK, KONSULENT I SEKRETARIATET FOR DANSKERNES DIGITALE BIBLIOTEK

Vi har som fagfolk og forældre en udfordring: Vi er nødt til at turde tale om forskelle på drenge og pigers kompetencer og holdninger, når det gælder læsning. Tallene tvinger os til at gøre det. Samtidig skal vi være opmærksomme på, at vi ikke forstærker fordommene om drenge og læsning.

Den viden, vi har fået gennem vores arbejde med Drengelitteraturprisen, og den viden, der er inden for feltet "drenge og læsning", kan samles i fem gode råd. Vi har derfor valgt at lade rådene sætte retningen for vores artikel, der sætter fokus på styrkelsen af drenges læselyst.

Vi har nøgletal fra PISA 2009 og Kulturvaneundersøgelsen 2012 som et vigtigt bagtæppe, ligesom vi undervejs perspektiverer til norsk, engelsk og dansk forskning på området. Endvidere trækker vi på to års erfaringer med Drengelitteraturprisen, hvor vi også reflekterer over, om kriterierne for juryens udvælgelse af tekster er i tråd med virkeligheden. Har vi ret i, at tekster med en stærk narrativ fremdrift og en tydelig genrekategori, for eksempel krimi, historisk fortælling, fantasy og sport eller humor, appellerer til drenge? Kan man bygge bro mellem

læsning i skolen og læselyst i fritiden? Og er det muligt at få forlagsbranchen, skolerne og bibliotekerne til at arbejde sammen om en fælles sag i læselystens tjeneste?

Overordnede råd til arbejdet med drenges læsevaner

Disse råd henvender sig både til lærere, skolebibliotekarer, forældre og børnebibliotekarer på folkebibliotekerne.

- Brug andre medier end bogen – blade, aviser, tekst-tv, undertekster, tekster og spil på computeren og på nettet, på smartphone, på tablets.
- Tag afsæt i drenges tekstverdener og deres interesser.
- Dyrk rollemodellerne, og vær som voksen en god rollemodel. Læs selv, og fortæl om det, du læser lige nu. Om det så er en artikel i lokalavisen, en debat, der kører på Facebook eller en knaldroman.
- Gør læsningen til en social aktivitet. Sæt rammer for samtaler om tekster i skolen. Skab fora, hvor drenge har lyst til at dele deres læseoplevelser. Lyt til lydbøger, når familien sidder sammen i bilen.
- Find det inspirerende og læseværdige materiale til målgruppen. Brug børnebiblioteket, også online, til at finde inspirerende materialer til drenge. Dansk BiblioteksCenter har for eksempel lavet oversigten Tynde bøger til store drenge. Brug også Drengebogen – en bogblog for drenge, hvor drenge anmelder bøger.

Hvad siger tallene om drenge og læsning?

PISA 2009 og andre undersøgelser sætter tal på forskellene mellem drenge og pigers læsefærdigheder, læseforståelse og holdning til læsning. Ifølge PISA 2009 scorer piger i alle lande bedre end drenge i læsetesten. Herhjemme er kønsforskellen dog mindre end gennemsnittet i OECD. I Danmark scorer pigerne i gennemsnit 509 point i læsetesten, mens danske drenge i gennemsnit scorer 480 point.

PISA 2009 viser disse tal for Danmark:

- 57 % af drengene og 34 % af pigerne læser kun, hvis de skal.
- 35 % af drengene og 17 % af pigerne synes, at læsning er spild af tid.
- 61 % af drengene og 34 % af pigerne læser kun for at få den info, de har brug for.

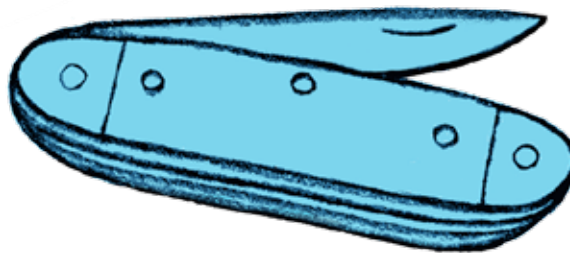
Seniorforsker Astrid Roe og professor Karin Taube giver i artiklen *To read or not to read – that is the question* nogle bud på, hvordan man kan forklare forskellene. Opdragelse er et nøgleord. Drenge og piger bliver stadig opdraget forskelligt, hvad enten vi er bevidste om det eller ej. Vi forventer typisk, at drenge er mere aktive og måske endda mere urolige end piger. Der er tale om et meget forenklet billede, men piger forventes i højere grad at være stille, lydige og passive. På trods af at vi lever i et videnssamfund, har begrebet maskulinitet i den vestlige verden ikke meget at gøre med at være god i skolen, herunder at sidde stille på en stol og læse.

Råd: Brug andre medier end bogen

En anden indfaldsvinkel er selve læsestoffet. Den litteratur (primært skønlitteratur), som lærere og andre fagfolk præsenterer drenge for, interesserer dem muligvis ikke nok. Det fremgår af de nordiske tal i PISA 2009, at drenge er mere til aviser, blade og tegneserier, eventyr, humor og sci-fi og fantasy samt tekster på nettet.

Her finder vi belæg for et af de gode råd, som vi indledte artiklen med, nemlig: Brug andre medier end bogen – blade, aviser, tekst-tv, undertekster, tekster og spil på computeren og på nettet, på smartphone, på tablets.

Fritidslæsningen på tværs af piger og drenge har en særlig status. PISA 2009 viser, at danske elever, der læser for deres egen fornøjelses skyld en halv time

DRENGE LITTERATUR PRISEN 2013

Logo for Drengelitteraturprisen. Udarbejdet af Michael Rytz.

eller mere hver dag, læser 39 point bedre på den samlede læseskala end de elever, der ikke læser hver dag. Forskellen mellem de elever, der læser, og de elever, der ikke læser for sjov, er signifikant: 39 point svarer i PISA 2009 til et helt klassetrin. Det er et tal, der er til at forstå!

Man kan læse meget andet end bøger, men den klassiske fritidslæsnings medie er netop bøger. Kulturvaneundersøgelsen fra 2012 fokuserer da også på bøger, når det gælder børns læsevaner uden for skoleregion. Kulturvaneundersøgelsen baserer sig på svar fra 1500 børn mellem 7 og 14 år.

Når man dykker ned i talmaterialet med kønsbrillerne på, får man bekræftet en del af den viden fra praksis, som børne- og skolebibliotekarere ligger inde med. En større andel af piger end drenge læser romaner/historier/eventyr. Omvendt læser drenge i højere grad bøger om særlige emner og tegneserier. De samme tendenser fremgik af undersøgelsen i 2004.

17 % af børnene læser sjældent eller aldrig. Børnene svarer, at det skyldes manglende interesse (55 %), eller at de hellere vil se TV, film eller lignende (48 %). En større andel af drengene end pigerne begrundede fravalget af læsning med, at det ikke interesserer dem. Således svarer 64 % af drengene, at det ikke interesserer dem, mod 44 % af pigerne. 29 % af børnene begrundede deres fravalg af læsning med manglende tid, mens 16 % svarer, at de læser langsomt/dårligt – hvilket særligt gør sig gældende blandt de 7-9-årige.

Kulturvaneundersøgelsen kunne have opereret med et bredere tekstbegreb. Dette ville være mere i tråd med børns medieforbrug anno 2012 i stedet for kun at bekræfte et lettere forældet syn på læsning, som udelukkende fokuserer på bøger. Man kan håbe på, at fremtidige undersøgelser af børns kulturvaner vil undersøge læsning i et bredere perspektiv. Vores bud er, at det er uomgængeligt taget i betragtning af digitaliseringens hurtige udvikling.

Ifølge den norske lektor Jorun Smemos¹ studie af drenge og engagement i læsning har drenge en snæver opfattelse af fænomenet læsning. Deres forståelse af læsning knytter sig udelukkende til skolerelateret tekstlæsning. Når man spørger, om de læser i fritiden, siger de typisk nej. Drengene associerer læsning med bøger og mere specifikt skønlitteratur. Men når man spørger mere konkret og uddybende, viser det sig, at de læser en mangfoldighed af tekster i deres fritid – aviser, manualer, tekst på nettet, sms'er, tekst-tv, tekst i computerspil, undertekster på film, chat m.m. Det er ved læsningen af og i disse medier, at drengene opbygger læsekompetence. Smemo peger på, at skolen har svært ved at identificere, anerkende og bygge videre på de læsekompetencer, som drengene opbygger i deres fritid.

Råd: Træk drenges tekstverdener ind i undervisningen

"Så er det høj-oktan drengerøvsaction i et sprog, der rammer sømmet på hovedet og presser de viewshungrende jackass-knægte ud, hvor isen ikke længere kan bære."

Sådan lyder juryens malende beskrivelse af teksten Youtube.com, der sammen med fortællingen Colosseum vandt Drengelitteraturprisen 2012. Der er knald på drengen, konkret henvisning til den multimodale tekstverden, som Youtube er, og masser af sproglæde – i kontrast til den lange og sørgelige sang, som tit følger, når forældre eller fagpersoner nævner ordene "drenge og læsning" i samme sætning. Klagesangen handler om manglende færdigheder, svag motivation og anden læse-elendighed. Dens grundtone er, at mange drenge betragter læsning som en aktivitet, der kun hænger sammen med skole og pligt. De forbinder ikke læsning med oplevelser, underholdning eller en vej til at få mere viden. Det er et forenklet billede uden mellemregninger og forklaringer, men det giver alligevel en relevant indfaldsvinkel til temaet. PISA 2009 viser:

- Drengene læser mindre end piger.
- De har en mindre positiv holdning til det at læse.
- De læser ikke lige så godt som piger.

Samspeilet mellem drenges læsekompetencer, deres individuelle og interessebårne læselyst samt holdninger til læsning er komplekst. Der er mange steder at begynde. Vores konkrete indfaldsvinkel til hele feltet er Drengelitteraturprisen.

Drengelitteraturprisen trækker i høj grad på erfaringerne med flerårige, tværfaglige indsatser for børns læselyst. Her har rationalet været, at hvis børn kun læser det, de absolut skal i skolen, bliver de aldrig stærke læsere. Der skal mere til, og lysten skal drive værket. Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Socialministeriet søsatte i 2003-2010 en stribe literacyprojekter på tværs af børns skole, dagtilbud og fritid. Da kampagnen sluttede, var konklusionen, at disse faktorer får børn til at læse mere:

- Mødet med gode rollemodeller, f.eks. bibliotekarer, andre børn og forældre
- Læseinitiativer udført i samarbejde mellem biblioteker, dagtilbud og skoler
- Dialogisk oplæsning, avislæsning og samtaler om bøger i hjemmet. Nem adgang til litteratur såvel i som uden for hjemmet
- Oplevelser med fortællinger i andre former end bøger, f.eks. film og spil
- En tidlig indsats for små børns sprogudvikling.

Især de fire første punkter har direkte relevans for styrkelsen af drenges læselyst. Da Kulturstyrelsen var tovholder på Læselyst, var det naturligt, at Drengelitteraturprisen også blev forankret her.

Læselyst-kampagnen skelnede ikke skarpt mellem læselyst i fritiden og læselyst i skolen. En af kongstankerne var, at læselysten kunne få brændstof begge steder og meget gerne i aktiviteter, der byggede på samarbejde mellem for eksempel folkebiblioteker og skolebiblioteker/danskundervisningen.

Det står til diskussion, om fritidslivets og skolens forskellige rammesætninger for læselyst i virkeligheden står i kontrast til hinanden. Cand.mag. i litteraturvidenskab og kulturformidling Henriette Romme Lund folder denne diskussion ud i artiklen *Læselyst – hvad er det?*, hvor hun opsummerer, at de ivrige lystlæserbørn elsker at læse – både i skolen og i fritiden: "En læselyst, der bølgere frem og tilbage mellem disse to "rum", idet barnet begge steder finder inspiration og

oplever læring, som igen bidrager til en samlet udvikling af læsningen"². De børn, der absolut ikke gider at læse i fritiden, forstår læselyst på en anden måde. De kan godt opleve læselyst i skolen, især i forbindelse med særlige tiltag og utraditionelle aktiviteter, men de forbinder den ikke med læselyst i fritiden. Her er der med Romme Lunds ord tale om "(...) en læselyst, der udfoldes i to "adskilte" rum, hvorfor barnet ikke oplever nogen sammenhæng og derfor ikke nogen samlet udvikling af sin læsning."³

Det er betydeligt nemmere at få de læseglade til at læse endnu mere end at få læsehaderne til at læse af egen drift og lyst. Set i det perspektiv er det måske endnu vigtigere at have fokus på læsehaderne og finde ud af, hvad de nyder/finder nyttigt og spændende at læse og i hvilken kontekst. At få identificeret læsehadernes tekstverdener og få viden om deres interesser er det helt nødvendige grundlag.

Tankevækkende er det, at ikke ret mange af børnene peger på deres fædre som rollemodeller. Om dette skyldes, at de læser mindre, eller at de ikke inspirerer børnene, fremgår dog ikke, men antager vi, at det skyldes, at mændene læser mindre

Drengelitteraturprisen handler både om at styrke læselyst og læsekompetencer. Den kan således ses som et konkret eksempel på sammentænkningen af læsning i fritiden og læsning i skolen, som ph.d.-stipendiat Stine Reinholdt Hansen formulerer her: "I arbejdet med børns læsevaner er der to overordnede indfaldsvinkler til læsning, som konstant tørner sammen. Den ene handler om læsning forstået som en fornøjelig og uforpligtende fritidsbeskæftigelse. Den anden om tekst og PISA-undersøgelser i skolen. De to læseopfattelser står ikke alene og heller ikke nødvendigvis i modsætning til hinanden. Tværtimod menes den første at kunne skabe gode resultater i den sidste. Måske kan børnenes egne læsepræferencer inspirere til en alternativ form for læsning i skolen, hvor man med en faglig tilgang inddrager genrer, som børnene selv vælger i fritiden."⁴

Når vi på tværs af to ministerier laver en indsats for at give flere drenge mere læselyst, prøver vi netop at skabe en synergieffekt mellem de "læserum".

Råd: Dyrk rollemodellerne

Men det er ikke kun læserummene, der spiller en rolle for børns læsevaner. Undersøgelsen "Hvad skaber en lystlæser" fra 2007 viser, at børns læsevaner i høj grad præges af folk omkring dem. Det er primært de læsende kammerater, den gode lærer, mødre og andre familiemedlemmer, der fremhæves som inspiration for børnene. Tankevækkende er det, at ikke ret mange af børnene peger på deres fædre som rollemodeller. Om dette skyldes, at de læser mindre, eller at de ikke inspirerer børnene, fremgår dog ikke, men antager vi, at det skyldes, at mændene læser mindre, kan dette ligeledes tænke sig at påvirke drengenes læselyst. Undersøgelsen viser desuden, at de børn, der læser meget i hverdagen, er vokset op med jævnlig højt læsning derhjemme, før de selv kunne læse. Undersøgelsen omhandler de børn, der rent faktisk læser, men overfører vi denne viden til de drenge, der ikke læser, bliver det tydeligt, hvor vigtigt det er at engagere de mennesker, der befinder sig rundt om børnene. Forældrene, den gode lærer og den dygtige bibliotekar spiller således en meget afgørende rolle i forhold til børnenes læsevaner.

Læsning er associeret med at være en nørd og er meget feminiseret viser en fokusgruppeundersøgelse lavet af National Literacy Trust i England i 2012⁵. Drengenes kompetencer er ofte forbundet med en attitude til succes, som ikke bliver associeret med akademiske resultater. En ud af fem ser læsning som en aktivitet, der er mere for piger. Man må derfor gå ud fra, at drengenes interesse for læsning er påvirket af dette.

Mange børn giver desuden udtryk for, at mangel på interessant litteratur er en af grundene til, at de ikke gider at læse.

Vi zoomer nu ind på, hvorfor Drengelitteraturprisen blev lanceret. Sprogudvalget udgav i 2008 rapporten, Sprog til tiden. Udvalget bemærkede, at en stor gruppe drenge mister interessen for at læse, når de når 4. – 7. klassetrin, måske fordi der mangler litteratur, som kan fange deres interesse i den alder. Bemærk, at udvalget skriver "måske". Det kan i høj grad diskuteres, om der mangler fængende litteratur til drenge, eller om det er formidlingen af den, der halter. Udvalget fortsætter: "Fænomener som Harry Potter viser dog, at det med det rette materiale kan lade sig gøre at fange denne gruppe elevs interesse for læsning."

Sprogudvalget satte fokus på dansk litteratur. Men som læser er man sjældent interesseret i, om en tekst har dansk eller udenlandsk forfatter. Det er indholdet, der betyder noget. Børnebibliotekerne oplever i disse

år, at børn i højere og højere grad efterspørger bøger af deres yndlingsforfattere på engelsk. Det er dog typisk de stærke læsere, der kaster sig over bøger på engelsk. Det kan der dog ligge en betydelig cool-faktor i, som er interessant i forhold til at få meget læsende drenge til at være rollemodeller.

Ud fra dette relativt spinkle opdrag samt erfaringerne fra Læselyst-kampagnen søsatte Kulturministeriet og Ministeriet for Børn og Undervisning i 2011 Drengelitteraturprisen. Med initiativet gav de to ministerier hinanden håndslag på en positiv tilgang til drenge og læsning.

Skønlitterære fortællinger rummer perspektiver på det fælles menneskelige og eksistentielle vilkår, for eksempel død, kærlighed, vrede, glæde og smerte. Det gør faglitteraturen ikke. Den kan noget andet

Formålsbeskrivelsen lød: "Priskonkurrencen skal styrke drengenes læselyst og få dem til at opfatte læsning som en sjov aktivitet og ikke en sur pligt ved at sætte fokus på ny litteratur målrettet drengenes interesser. Prisen skal fremhæve litteratur, der kan stimulere drengenes læselyst, gennem præmiering og direkte webformidling af en ny skønlitterær tekst med en god og fængende historie, der er målrettet netop drengenes læsepræferencer."⁶

Råd: Gør læsning til en social aktivitet

Fra de to ministeriers side har det været vigtigt at være tro mod opdraget fra Sprogudvalget. Udvalget lægger med sin reference til Harry Potter op til, at de med "litteratur" mener "skønlitteratur". Helt praktisk var det desuden nødvendigt at foretage en afgrænsning, sådan at Drengelitteraturprisen var skruet operationelt sammen. Initiativet har en samlet økonomi på 200.000 kr. fordelt på tre år. Til sammenligning er der i de senere år hvert år blevet afsat 700.000 kr. til Orlaprisen.

En mindre praktisk og mere faglig forklaring er, at skønlitteraturen KAN noget, som andre typer af tekster ikke kan, dog med undtagelse af de onlinespil, der også fungerer på klassisk, narrative principper. Kulturminister Marianne Jelved beskrev det sådan i forbindelse med lancering af kampagnen, Danmark Læser i juni 2013: "Forfatteren taler direkte til os

eller bruger sine personer og historien til at fortælle det, der brænder på. (...) Læsningen er også et møde mellem læseren og andre læsere. Vi taler om litteratur og deler oplevelser, indtryk og erfaringer. Bøger er veje ind i venskaber og relationer. Vi er ikke interesserede i kun at sidde alene med en bog. Vi vil gerne dele vores oplevelser med hinanden."⁷

Skønlitteratur og de gode historier kræver, at vi engagerer os i personerne. Det er svært at læse en historie til ende, hvis man ikke identificerer sig med hovedpersonen. Skønlitterære fortællinger rummer perspektiver på det fælles menneskelige og eksistentielle vilkår, for eksempel død, kærlighed, vrede, glæde og smerte. Det gør faglitteraturen ikke. Den kan noget andet.

Med sit citat adresserer Marianne Jelved ikke specifikt drenge som læsere. Men hendes pointe om det værdifulde i at dele læseoplevelser er meget brugbar i forhold til netop de mindre læseglade drenge. At skabe et trygt forum for drenge, hvor samtalen flyder frit, og hvor de oprigtigt har lyst til at fortælle om det, de har læst, kan være et yderst effektivt værktøj til stimulering af deres læselyst. Det er sjovt at dele. Man giver, og man får noget igen.

Reinholdt Hansen pointerer, at det fortsat er vigtigt at udfordre børnenes egne læsepræferencer, så nye verdener, de ikke umiddelbart selv ville have opsøgt, åbner sig⁸. Heri ligger også et argument for at vælge skønlitteratur som omdrejningspunkt for Drengelitteraturprisen. De fem tekster kan fungere som appetitvækkere og give de drenge, der normalt holder sig langt væk fra skønlitteratur, en underholdende oplevelse – uden at de skal bruge timevis på at komme igennem teksterne.

Råd: Find det inspirerende og læseværdige materiale til målgruppen

I sommeren 2011 væltede det ind med tekster: 217 nye, korte (3000 ord) historier til drenge. En voksenjury læste alle bidrag og udvalgte fem, der derefter blev lagt på folkebibliotekernes fælles børnesite palle-gavebod.dk. Her kunne målgruppen i fire uger læse historierne og stemme på deres favorit. Blandt de deltagende drenge blev der trukket lod om bogpræmier og en iPad. På baggrund af drengenes stemmer blev der på BogForum uddelt en første-, anden- og tredjepris på henholdsvis 25.000 kr., 10.000 kr. og 5.000 kr. Drengelitteraturprisen blev gennemført med samme jury og efter samme model i 2012, dog med et par justeringer:

Der findes allerede en række børnelitterære priser i Danmark, f.eks. Kulturministeriets børnebogspris og illustratørpris, Ministeriet for Børn og Undervisnings Skriverpris, Klods Hans-prisen og Danmarks Skolebibliotekarers børnebogspris og Orlaprisen. Drengelitteraturprisen lægger sig tættest op ad Orlaprisen, hvor en voksenjury står for den indledende udvælgelse af bøger, mens udpegningen af årets vinder er i hænderne på en børnejury.

Hvis børn i litterære tekster kan genkende noget fra de narrative universer, de ellers er optaget af, og som de kender fra andre medier, så er den første hurdle overvundet

Drengelitteraturprisen skiller sig ud, fordi teksterne skrives specifikt til konkurrencen. De har desuden en anden livscyklus end for eksempel bøger, der modtager Skriverprisen. Når målgruppen læser dem på pallesgabod.dk er de helt nye og ikke udgivet. Den bredt sammensatte jury rummer kompetencer inden for formidling, forskning, kunstnerisk produktion og forlagsvirksomhed. Juryen udvælger ikke tekster efter kunstneriske eller

pædagogiske principper, og de ved ikke, hvem der har skrevet teksterne. Juryens opgave er at have fingeren på pulsen i forhold til drenges læsepræferencer og udvælge de fem historier, der med størst sandsynlighed falder i drengenes smag. Derefter er resten i målgruppens hænder. Vurderingskriterierne lyder:

"Teksterne skal leve op til priskonkurrencens overordnede formål om at styrke drengenes læselyst. Teksterne skal derfor være målrettet drengenes interesser og læsepræferencer. Priskomiteén vil også i sin bedømmelse lægge vægt på, at teksterne har en stærk narrativ fremdrift, og at de placerer sig tydeligt i en genrekategori, for eksempel krimi, historisk fortælling, fantasy og sport eller humor, da erfaringen viser, at disse genrer i høj grad appellerer til drenge."

Juryen havde en overordnet drøftelse om virkemidler og genvalg. Hvad er det, der får drenge til at hænge på gennem en historie? Humor, horror, action, splat og fantasy kunne være et bud på en top fem. Men måske handler det ikke så meget om genrerne i sig selv. Juryens drøftelser kredsede om genkendelighed og om de litterære greb, der kan få drengene på læsekrogen. Kodeordet er identifikation. Hvis børn i litterære tekster kan genkende noget fra de narrative universer, de ellers

er optaget af, og som de kender fra andre medier, så er den første hurdle overvundet. Det handler om at få læseren lokket ind i butikken – og så vise varerne frem. En anden afgørende faktor er, at teksterne går til biddet fra de første linjer. Lange indflyvninger virker ikke. Handlingen skal begynde med det samme. Det lyder måske som en selvfølgelighed, men det kræver, at forfatteren er skarp på sit plot, sprog og persongalleri.

Hvad synes drengene så om teksterne? Der er ikke lavet en systematisk opsamling af reaktioner fra målgruppen, men gennem samtaler med børnebibliotekarer har vi dog fået et indtryk af, om teksterne fænger. Det korte svar er, at det gør de. Den korte form, gysene, grinene og spændingen appellerer til både drenge og piger. Dette er i tråd med resultaterne af Reinholdt Hansens spørgeskemaundersøgelse af 9-12-åriges læsevaner, når det gælder bøger. Både piger og drenge har humor, gys og seriebøger på top tre – dog med forskellige fordeling.

Konklusioner og resultater

Det er ikke nogen hemmelighed, at det er svært at fange målgruppens opmærksomhed og få mange til at gå ind på www.pallesgavebod.dk og stemme på

deres favorit. Forklaringen ligger til dels i, at uni-login i 2011 og 2012 ikke var implementeret på pallesgavebod.dk. Alle børn har et uni-login, men ikke alle har en brugerprofil på pallesgavebod.dk. Belært af den erfaring er det i 2013 blevet muligt for børn at bruge deres uni-login på denne webside.

Drengelitteraturprisen har samlet en bred gruppe af fagpersoner, som har arbejdet for at øge drenges læselyst. Der er efter vores opfattelse kommet flere nuancer på temaet "drenge og læsning". Prisen er et bevis på, at der findes en masse forfattere, som har lyst til at skrive til denne målgruppe. Deltagerne får læst deres historier af fagfolk. Forlagene har da også valgt at udgive nogle af teksterne, hvoraf nogle af dem er blevet succeser. Rosinantes udgivelse af *Skaterland* af Kim Langer er et godt eksempel på dette. Forlaget Tellerup har desuden udgivet en novellesamling udelukkende med tekster af forfattere, som har skrevet til Drengelitteraturprisen. Denne samling bliver i biblioteksregi brugt til at åbne litteraturverdenen for drenge, så drengene får adgang til forskellige universer og skrivestile.

Om prisen har fået flere drenge til at læse, kan vi ikke sige med sikkerhed, men arbejdet med prisen

har givet os og øvrige involverede fagfolk vigtig og vægtig viden om drenge og læsning. Prisen er en anledning til at sætte fokus på en målgruppe og til at sætte skub i en diskussion om køn og læsning. Den er ikke en dækkende løsning på læseudfordringen. Der skal meget mere til. Men initiativet er med rod i to ministerier og med mange forskellige aktører på litteratur- og læseområdet med til at skabe politisk og faglig opmærksomhed på området. Forhåbentlig giver prisen og aktiviteter i dens kølvand et inspirerende pust af energi til fagfolk og forældre, der vil gøre flere drenge læselystne.

Litteraturliste

Lund, Henriette Romme: *Læselyst – hvad er det?* i Madsbjerg, Sigrud og Lund, Henriette Romme (red.): *Læselyst og læring*, Dansk Psykologisk Forlag, 2010.

Lund, Henriette Romme: *Hvad skaber en lystlæser*, Center for Børnelitteratur, Danmarks Pædagogiske Universitet, 2007

Hansen, Stine Reinholdt: *Når børn læser bøger – en undersøgelse af børns læsevaner i i Skyggebjerg*, Anna (red.): *Børnelitteratur i skolebiblioteket*, Center for Børnelitteratur og Daneklærerforeningens forlag, 2012.

Kverndokken, Kaare(red): *Gutter og lesing*, Fagbokforlaget Landsforlaget for norskundervisning, 2013.

Roe, Astrid og Taube, Karin: "To read or not to read – that is the question": Reading engagement and reading habits in a gender perspective i Egelund, Niels (red.): *Northern Lights on PISA 2009 – focus on reading*, Nordisk Ministerråd, 2012.

Smemo, Jorun: "Jeg kan lide at læse det, som jeg kan lide at læse" i Madsbjerg, Sigrud og Lund, Henriette Romme (red.): *Læselyst og læring*, Dansk Psykologisk Forlag, 2010.

Vestbirk, Maja: Boys' Love of Reading i *Scandinavia Library Quarterly*, vol. 45, nr. 1. 2012

Ideer til aktiviteter

Skoler, skolebiblioteker og folkebiblioteker kan lave disse aktiviteter hver for sig, men et samarbejde om dem vil give en større gennemslagskraft.

Lav en iøjnefaldende udstilling lige uden for skolebiblioteket som en "teaser", og følg op inde i selve rummet. Fede forsider sælger sider! Sørg for at udvælge og præsentere bøger med forsider, der taler til målgruppen. Køb tidskrifter, som især appellerer til drenge, f.eks. GOAL, Illustreret videnskab, Illustreret historie, National Geographic, Computerworld. Denne idé kommer fra Højelse Skolebibliotek, der i 2011 lavede en såkaldt Boys' Month på skolebiblioteket.

Lad drenge (og piger) i 5. og 6. klasse være læsemakkere for elever i indskoling. Byg videre på "buddy"-modellen, hvor ældre elever får ansvar for de yngre.

Giv eleverne indflydelse på indkøbet af bøger og andre materialer til skolebiblioteket. Afhængig af geografi og lokalt, økonomisk råderum kan man f.eks. tage en gruppe drenge

med til bogmesser, hvor de kan få materialerne mellem hænderne og møde forfattere.

Udstil, hvad børnene læser i denne måned på inspirerende læsetavler. Eksposering af titler udvalgt af klassekammerater og ældre elever kan være mere inspirerende for nogle børn end det, en voksen har valgt.

Benyt jer af filmtrailere for bøger. Den digitale indfødte generation tænker i højere grad tværmedielt end de ældre generationer. Filmtrailere kan vække børnenes lyst til at læse bogen. Børnene kan alternativt selv producere filmtrailere for bøger.

Lav projekter, der tager afsæt i drengenes interesser. National Literacy Trust i England har lavet projektet, Premier League Reading Stars, som udnytter mange drenges interesse for fodbold til at skabe en mere positiv tilgang til læsning.

Udpeg læseambassadør, både på lokalt, kommunalt og nationalt niveau. Find inspiration i Sverige, Irland og Australien.

Links

Boys' Month på Højelse Skolebibliotek:
<http://www.emu.dk/gsk/fag/dan/inspiration/laesning/Boys-Month-paa-skolebiblioteket.pdf>

Drengelitteraturprisen:
<http://www.kulturstyrelsen.dk/institutioner/biblioteker/fokusomraader/boern/drengelitteraturprisen/>

Drengbogen – en bogblog for drenge:
<http://drengbogen.skoleblogs.dk/>

Kulturminister Marianne Jelveds kronik Danmark læser, 12. juni 2013:
<http://kum.dk/da/Ministeren/Ministeren-i-klip-Se-las-og-lyt/12-juni-2013-Kronik-om-Danmark-Laser/>

National Literacy Trust: Boys' Reading Commission (2012):
http://www.literacytrust.org.uk/policy/boys_reading_commission

PISA 2009 (hovedrapport og kort udgave af rapport):
<http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Folkeskolen/De-nationale-test-og-evaluering/Internationale-evalueringer/PISA/PISA-2009>

Undersøgelse af danskernes kulturvaner 2012:
<http://kum.dk/da/Temaer/Danskernes-Kulturvaner-2012/Formidling-af-undersogelsen/>

- 1 Smemo, Jorun: "Jeg kan lide at læse det, som jeg kan lide at læse" i Madsbjerg, Sigrid og Lund, Henriette Romme (red): Læselyst og læring, Dansk Psykologisk Forlag, 2010.
- 2 Lund, Henriette Romme: Læselyst – hvad er det? i Madsbjerg, Sigrid og Lund, Romme, Henriette (red): Læselyst og læring, Dansk Psykologisk Forlag, 2010, side 80.
- 3 Ibid.
- 4 Hansen, Reinholdt, Stine: Når børn læser bøger – en undersøgelse af børns læsevaner i i Skyggebjerg, Anna (red.): Børnelitteratur i skolebiblioteket, Center for Børnelitteratur og Daneklærerforeningens forlag, 2012, side 15.
- 5 National Literacy Trust: Boys' Reading Commission (2012): http://www.literacytrust.org.uk/policy/boys_reading_commission
- 6 Vestergaard, Lisbet, Faktaark om Ministeriet for Børn og Undervisning og Kulturministeriets Drengelitteraturpris 2012, d. 3. juli 2013 <http://dansklf.dk/~media/PDF/Nyheder/Drengelitteraturprisen%202012.ashx>
- 7 Kulturminister Marianne Jelveds kronik Danmark læser, 12. juni 2013: <http://kum.dk/da/Ministeren/Ministeren-i-klip-Se-las-og-lyt/12-juni-2013-Kronik-om-Danmark-Laser/>
- 8 Hansen, Reinholdt, Stine: Når børn læser bøger – en undersøgelse af børns læsevaner i i Skyggebjerg, Anna (red.): Børnelitteratur i skolebiblioteket, Center for Børnelitteratur og Daneklærerforeningens forlag, 2012, side 15.

Drengelitteraturens jury består af:

Carl Christian Rasmussen, komitéens formand:
Formand for Danmarks Skolebibliotekarere,
skolebibliotekar.

Stine Reinholdt Hansen: Forsker i de 9-12
åriges læsevaner. Ph.d.-stipendiat på Center for
Børnelitteratur, Aarhus Universitet, forsker.

Merlin P. Mann: Forfatter og udpeget af For-
fatterforeningen, forfatter.

Lise Jæger: Redaktionschef på Gyldendal, ud-
peget af Forlæggerforeningen, redaktør.

Zenia Johnsen: Børnebibliotekar. Stifter af sitet
www.fortællingen.dk, børnebibliotekar (med-
lem af juryen i 2011 og 2012)

Louise Greiner: Børnebibliotekar og medlem af
redaktionen bag www.pallesgavebod (medlem
af juryen 2013)